

ԴԱՎԻԹ ԳՅՈՒՐՋԻՆՅԱՆ, ՆԱՐԻՆԵ ՀԵՔԵՐՅԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ

4

Նկարիչ՝ Սուսաննա Այվազյան

Երևան

ԷՂԻԹ
ՊՐԻՆՏ
Իրավապահպանություն

2010

ՀՏԴ 373.167.1:809.198.1(075)
ԳՍԴ 81.23 ց72
Գ 697

Հաստատված է
ՀՀ կրթության և գիտության
նախարարության կողմից

Գյուրջինյան Ղ., Հեքեքյան Ն.

Գ 697 Մայրենի 4: Հանրակրթական դպրոցի 4-րդ դաս. դասագիրք/
Նկ.՝ Ս. Այվազյան.-Եր.: Էդիթ Պրինտ, 2010.-192 էջ:

ՀՏԴ 373.167.1:809.198.1(075)

ԳՍԴ 81.23 ց72

ISBN 978-9939-52-221-0

© Ղ. Գյուրջինյան,
Ն. Հեքեքյան, 2010թ.
© «Էդիթ Պրինտ», 2010թ.

ՅՈԹ ՍՐԲՈՒԹ ՅՈՒՆ

Հայը դարերով սիրով է պահել
Յոթ թանկ սրբություն.

Հողը, պատիվը, շինարար ոգին,
Հավատը, լեզուն:

Սուրբ անուններ են եղել դարերով
Հայ ընտանիքը,

Եվ ամենից վեհ, ամենից լուսե
Մայր հայրենիքը:

Սուրեն Մուրադյան

ԼԱՎ ԸՆԿԵՐՈՒ 1

(ըստ Աստվածաշնչի)

Մի անգամ Հիսուսն իր շուրջը հավաքված մարդկանց այսպիսի պատմություն պատմեց:

Մի մարդ ճամփա ելավ: Դա ոլորապտույտ և ամայի ճանապարհ էր, որի երկու կողմերում հսկայական ապառաժներ էին վեր խոյանում: Ճանապարհը նաև վտանգավոր էր, որովհետև քարերի հետևում դարանակալում էին ավազակները:

Մարդը միայնակ էր ճամփորդում, քսակում էլ բավական շատ փող ուներ: Կարող էք կռահել, թե ինչ պատահեց. ավազակները հարձակվեցին նրա վրա, խլեցին քսակը, ծեծեցին նրան, նույնիսկ գողացան հագուստը և փախան: Ճամփորդը վիրավոր ու արյունաքամ ընկած էր և չէր կարողանում տեղից շարժվել:

- Օգնություն, օգնություն,- կանչում էր նա:

Քանի որ անմարդաբնակ վայր էր, ոչ ոք չլսեց նրան:

Հանկարծ վիրավորը մտեցող ոտնաձայներ լսեց:

- Օգնություն,- կանչեց նա,- խնդրում եմ, օգնե՞ք ինձ:

Այն մարդը, որն իջնում էր ճանապարհով, լավ էր հագնված: Նա նայեց ճանապարհին ընկած խեղճ վիրավորին ու նկատեց արյունը: «Եթե ես մոտենամ և օգնեմ այս խեղճին,- մտածեց նա,- կարող եմ իմ շքեղ հագուստը փչացնել»: Այդ պատճառով էլ ձևացրեց, թե չի տեսել ընկածին, և արագ հեռացավ:

«Ես արյունաքամ կլիներեմ», - մտածեց վիրավոր ճամփորդը:

Ինչ հետո կրկին ոտնաձայներ լսվեցին: Վիրավոր ճամփորդն ուժերը հավաքեց ու կանչեց.

- Օգնությո՛ւն, օգնությո՛ւն:

Անցորդը շտապում էր: Նա, իհարկե, լսեց օգնության կանչող վիրավորի ձայնն ու մի հայացք գցեց նրա վրա, սակայն գլուխն իսկույն շրջեց: «Եթե օգնեմ այս մարդուն, կուշանամ: Ձևացնեմ, իբր չլսեցի», - որոշեց նա ու քայլերն արագացնելով շարունակեց ճանապարհը:

ապառաժ
ճամփորդ
հայացք
արյունաքամ
ոչ ոք
իբր

«Հիմա ես կմեռնեմ, - մտածեց խեղճ ճամփորդը: - Ոչ ոք օգնության ձեռք չի մեկնում ինձ»:

Առած

Հավքը թևով կթռչի,
մարդը՝ քարեկամով:
Հայկական

Բառախաղ

Գույքը գտավ գթառատին,
Գթառատին գթասիրտ,
Գլուխ գլխի տվին երկար
Եվ անգույթին ... գթացին:

Բառերի գանձատուփ

- Ծարքերից ընտրիր և կողք կողքի գրիր հոմանիշ բառերը:
 հսկայական   անմարդարևակ   շքեղ   ոլորապտույտ
 ծուռումուռ   ճոխ   խոշոր   ամայի
- Գրիր վտանգավոր և հսկայական բառերի հականիշները:
- Մեկ բառով ինչպես կասես՝
 ա) օգնության ձեռք մեկնել,   բ) հայացք գցել:
- Տեքստի սկզբնամասում գտիր այն բառերը, որոնք նշանակում են՝
 ա) ժայռ, քառաժայռ,
 բ) թաքնվել՝ մեկի վրա հանկարծակի հարձակվելու համար:
- Քսակ է կոչվում այն փոքրիկ տոպրակը, որի մեջ փող էին պահում: Հիմա քսակի փոխարեն ի՞նչ են օգտագործում:

6. Ոտևաձայն բառը բաղադրիչների բաժանիր: Երկրորդ արմատով բարդ բառեր կազմիր:

7. Անթանուղ, գևաղ, յխանուղ բառերի արմատներով և -ացք ածանցով բառեր կազմիր հայացք բառի նմանությամբ:

Հարցերի և առաջադրանքների արկղիկ

1. Գրիր դեպքերի նկարագրությունը.

ա) Մի մարդ ճամփա ելավ:

բ) Նա միայնակ էր ճամփորդում, քսակում էլ շատ փող ուներ:

գ) ..... և այլն:

2. Նկարագրիր այն ճանապարհը, որով անցնում էր մարդը:

3. ա) Նկարագրիր այն երկու անցորդներին, որոնք չօգնեցին վիրավորին:

բ) Հատկանիշ ցույց տվող 3-4 բառ ասա, որոնցով կրկնաթաղթեր անցորդներին:

4. Ինչպես կվարվեիր, եթե վիրավոր մարդը քո ճանապարհին ընկած լիներ:

Պատմությունների զամբյուղ

1. Մանուկների Աստվածաշնչից Հիսուսի մեկ ուրիշ պատմություն՝ կարդա և պատմիր ընկերներիդ:

2. «Քարսիրտ մարդու վերջը» վերնագրով շարադրություն գրիր:

ԼԱՎ ԸՆԿԵՐԸ 2

(ըստ Աստվածաշնչի)

Ճանապարհին անօգնական ընկած հուսահատ վիրավորը ծարավ էր, վերքերն էլ ցավում էին, իսկ արևն ավելի ու ավելի կիզիչ էր դառնում: Հանկարծ նա կրկին մոտեցող ձայն լսեց, բայց այս անգամ ոչ թե մարդու ոտնաձայներ, այլ ավանակի դոփյուններ:

Ճամփորդը շատ էր թուլացել, գրեթե ուժասպառ էր եղել: Նա փորձեց ձայն տալ, օգնության կանչել, բայց կարողացավ միայն հագիվ լսելի ձայնով շշնջալ:

- Օգնե՛ք ինձ, խնդրում եմ, օգնե՛ք ինձ:

Ավանակով ճամփորդող մարդը, որ օտարական էր, լսեց վիրավորի թույլ կանչը: Նա նայեց ճանապարհին ընկած մարդուն ու անմիջապես գուշակեց կատարվածը: «Խեղճ մարդ,- հուզված մտածեց նա,- ես կփորձեմ օգնել քեզ»:

Օտարականը հանեց իր պայուսակը, որի մեջ դեղորայք, վիրակապ և ջուր կար: Նա խնամքով մաքրեց վիրավոր ճամփորդի վերքերն ու վիրակապեց, ջուր տվեց, որ խմի ու ծարավը հագեցնի, հետո զգուշությամբ նստեցրեց ավանակի վրա:

Բարի մարդը քայլում էր ավանակի կողքով մի ձեռքով պահելով նրա վրա նստած վիրավորին: Ծուտով հեռվում առկայծող լուսեր երևացին, և օտարականը թեթևացած շունչ քաշեց. արդեն մոտենում էին փոքրիկ իջևանատանը: Նրանք շատ դանդաղ էին գնում, բայց փրկության հույսը ուժ էր տալիս

անօգնական
դեղորայք
առկայծել
իջևանատուն
վերջիվերջո
ծախսել

նրանց: Վերջիվերջո տեղ հասան: Իջևանատերը դուրս վազեց՝ օտարականին օգնելու: Նրանք խեղճ ճամփորդին ներս տարան ու պառկեցրին մահճակալին: Վիրավորը, իհարկե, փող չունեւր, չէ՛ որ նրան կողոպտել էին և ամբողջ փողը գողացել:

- Ոչինչ,- իջևանատիրոջն ասաց օտարականը:- Ահա՛, վերցրո՛ւ այս փողը: Վաղը ես պետք է շարունակեմ ճանապարհս, բայց դու, խնդրում եմ, խնամիր նրան,

մինչև որ լավանա: Եթե ավելին ծախսես, վերադարձիս ճանապարհին կվճարեմ աշխատանքիդ համար:

Պատմությունն ավարտելուց հետո Հիսուսն ասաց.

- Ընկերը նա է, ով քո սիրո և օգնության կարիքն ունի, ընկերը նա է, ով սիրում և օգնում է քեզ:

Ասացվածքներ

Իմաստաստություն

Բարեկամը նեղ օրվա համար է:

Հայկական

Ընկերոջը վտանգի մեջ ես ճանաչում:

Ճապոնական

Մարդիկ գոյություն ունեն մեկը մյուսի համար:

Արեւի՛ Արարունիկ, այս պարմուք յանձնե՛ց կա իզեանե՛ղ բարը: Ասա՛, ինչքո՞ւմ եմ, այն ի՞նչ է նշանակում:

Արեւի՛ ինչո՞ւմ, նախ ասե՛մ, որ ձեզ հեղափոխող բարը կարճվե՛լ է իզեանե՛ից: Ասա նշանակում է «ճանապարհին կառուցված շինություն, որ նախապեսված է գիշերելու կամ հանգստանալու համար»: Այսինքն՝ իզեանը ժամանակակից հյուրանոցի նման բան էր:

Ա՛, հասկացա:

Ուրեմն իզեանե՛ղ բարն էլ կնշանակի «գիշերելու կամ հանգստանալու համար ճանապարհին որևէ փեղ կանգ առնել, մնալ»: Պարզ է նաև, որ իզեանաբերն էլ իզեանի փերն է:

Արեւի՛, այս իզեան բարից է առաջ եկել Ասափուշի մարչի կենտրոնի՝ իզեանի անունը:

Բառերի գանձատուփ

1. Գրի՛ր գուշակել, առկայծել, խնամել բառերի հոմանիշները:
2. Գրի՛ր մտռելալ, թուլանալ, ավարտել բառերի հականիշները:

3. 1-ափանալ բառն այս պատմության մեջ ինչ իմաստով է գործածվել:

4. Ջուր և հույս արմատներով բառեր կազմիր:

5. 3-ական բառ գրիր -ական և -ավոր ածանցներով:

Հարցերի և առաջադրանքների արկղիկ

1. Պատմությունը պատմիր քո բառերով:

2. Օտարականն ինչպես օգնեց վիրավոր ճամփորդին:

3. Քո կարծիքով օտարականն ինչու՞ օգնեց վիրավորին:

4. Ո՞րն է այս պատմության հիմնական միտքը:

Պատմությունների և գրույցների զամբյուղ

1. Որևէ մեկին երբևէ օգնել ես: Պատմիր:

2. Պատմիր քո ամենալավ ընկերոջ մասին:

Լեզվաբանի դասը

Բառերի կազմությունը

Բառերն ըստ կազմության լինում են պարզ, բարդ և ածանցավոր:

Պարզ են միայն մեկ արմատից կազմված բառերը: Օրինակ՝ մարդ, տուն, սեղան, ներկ, գույն, բույս:

Բարդ են երկու և ավելի արմատից կազմված բառերը: Օրինակ՝ աղաման, տոմսարկղ, արևածաղիկ, վարդագույն, գրադարանավար:

Բարդ բառերի արմատները հաճախ միանում են ա հոդակապով: Օրինակ՝ ջրափոս, գայլածուկ, վիրակապ:

Ածանցավոր են այն բառերը, որոնք կազմված են մեկ արմատից և մեկ կամ երկու ածանցից: Ածանցները արմատներին միանում են սկզբից կամ վերջից: Օրինակ՝ անվախ, ուրախություն:

Որոշ բառերում ածանց կա թե՛ բառի սկզբում, թե՛ վերջում, ինչպես՝ անկարգություն:

Իսկ այն բառերը, որոնք կազմված են մեկից ավելի արմատներից և առկազն մեկ ածանցից, կոչվում են բարդ ածանցավոր: Օրինակ՝ կարգապահություն, մայրաքաղաքային: